

Identifying Factors Affecting the Quality of Accessible Sports Tourism (Case Study: Three Northern Provinces of Iran)

Fatemeh Nasrollahzadeh

Ph.D. Student in Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, Department of Sport Management, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Saeid Tabesh*

Associate Professor, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sports Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Mehdi Ramezanzadeh Lasbooye

Associate Professor, Department of Tourism Management, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Abstract

Today, a large part of the beneficiaries of accessible sports tourism are two particular groups, people with disabilities and older adults, who are less considered in the planning process of accessible sports tourism. According to the statistics of the World Health Organization (WHO), about 15% of the world's population is disabled. Therefore,

- This article is taken from the PhD dissertation of Mazandaran University in the field of sports management

* Corresponding Author: s.tabesh@umz.ac.ir

How to Cite: Nasrollahzadeh, F., Tabesh, S., & Ramezanzadeh, M. (2024). Factors affecting the quality standard of accessible sports tourism. *Tourism Management Studies*, 19(67), 1 - 40. doi: [10.22054/tms.2024.80113.2945](https://doi.org/10.22054/tms.2024.80113.2945)

the current research is trying to investigate and explain the factors that effectively affect the quality of accessible sports tourism in the three northern provinces of Iran (Mazandaran et al.) in the natural context. This research uses an interpretative approach, exploratory aim, qualitative method, and foundation data strategy based on the emergent approach (Glaser). The studied population includes people with scientific and executive positions, specialists and professors in sports management, tourism, demography familiar with the research topic, gerontology, staff members in sports, people with disabilities, municipalities, and people related to tourism and sports people with disabilities. They were selected purposefully and with the snowball technique. In this context, a semi-structured interview was conducted with 18 experts. The results of the analysis of interviews and coding in two stages of actual and theoretical coding showed that the factors affecting the quality standard of accessible sports tourism in order of importance include economic factors, knowledge and information, cultural-social factors, environmental, management factors, and It has been the communication factors, among which the economic factors with the most repetition in the interviews with experts have the most importance and the communication factors with the minor repetition have the minor importance compared to other dimensions. Considering the importance of the role of economic factors in the quality standards of accessible sports tourism, this factor must be considered by all the trustees and related bodies, especially the relevant managers.

Keywords: Disabled People, Sports Tourism, Accessible Tourism, Northern Provinces.

1. Introduction

Tourism is a critical economic and social phenomenon (Zarei & Naqvi, 2024). One type of tourism is accessible tourism, which is accessible to people with access restrictions, including Visual, hearing, cognitive, and movement limitations, allowing them to

benefit independently and with justice from the provision of products, services, and environments with accessibility and consistent with universal design (Dwyer & Darcy, 2011). At the end of the 20th century, many countries passed national disability discrimination laws, which included the right to cultural life, including sports and recreation (Darcy et al., 2023). Qualified wealthy people want to experience sports tourism. (Hua et al., 2013).

Sports attractions are the main reason for travelling in sports tourism, and the most significant reason tourists with disabilities do not participate in these activities is the lack of access to relevant places (Hua et al., 2013).

Iran's northern belt has many natural and tourist attractions. Traditional Golestan, Mazandaran, and Gilan province's sports festivals attract domestic and foreign tourists and spectators. However, many factors can be effective in implementing these standards and making the environment accessible for people with disabilities. Therefore, this research seeks to answer this critical question: What factors affect the quality standards of accessible sports tourism?

2. Literature Review

Sports event tourism, as an essential tool for destination development, in addition to the positive economic effects of accessible tourism, has been highlighted. (Alizadeh & Cobuliev, 2021). In various studies, the available tourism factors and fields were discussed.

Nowrozi et al. (2019), in the research on the citizenship rights of people with disabilities in accessible tourism (comparison of Isfahan and Barcelona), listed the most critical issue in this field as the lack of adaptation of tourism infrastructure for people with disabilities in Isfahan.

Ahangaran et al. (2012) compiled the model of accessible tourism. Under the title: "Travel Restrictions and Obstacles," "Effective Factors in Travel Decision-Making," and "Criteria for Disabled

People's Participation in Travel," three factors were considered to determine the participation of disabled people in tourism.

Teixeira et al. (2024) stated that the lack of information has been the main obstacle in tourism. Ching-Chou et al. (2024) mentioned the impact of disabled people's daily experiences in cultural and historical contexts in evaluating the rights of disabled people in four Asian countries. They stated that attitudinal and cultural barriers to access should be further investigated.

Wall Reinius et al. (2022) also mentioned the limited knowledge about affluent consumers, lack of financial resources, long-term planning, and lack of a comprehensive access vision as the challenges of accessible nature-based tourism.

The existence of a research vacuum in sports tourism for people with disabilities and the lack of domestic research attention to this matter make it necessary to address sports tourism for people with disabilities. Since the northern provinces have great capacities for the growth and development of the tourism industry, the researcher prefers to choose tourist-friendly provinces with a positive sports history.

3. Methodology

This research is based on an interpretive and exploratory approach, conducted using the qualitative method and the foundation's data theory strategy based on the emergent (glacier) approach. Analyzes were done using open, selective, and theoretical coding. Maxqda version 2020 software was used for the analysis. The studied population includes people with scientific and executive positions, specialists and professors in sports management, tourism, demography familiar with the research topic, gerontology, staff members in sports, welfare, municipality, and people related to tourism and sports of people with disabilities. They were selected purposefully and with the snowball technique. In this context, a semi-structured and in-depth interview was conducted with 18 experts. Although the researcher reached theoretical saturation in the 15th

interview, he also conducted three more interviews for more certainty. The interviews with experts lasted between 40 and 60 minutes.

4. Results

The categories related to the factors affecting the quality standard of accessible sports tourism after passing through the coding process based on the logic and their relationship with each other are placed in six main dimensions, which, in order of importance, are economic factors, knowledge, and information, cultural-social factors, environmental factors, management factors, and communication. It is shown in the following table:

Table 1: Categories of factors affecting the quality standard of accessible sports tourism

Frequency of repetition	Subcategory	Main article	Theoretical code
12	Programs	Managerial	Factors affecting the quality standard of accessible sports tourism
9	Politics		
8	Social Issues	Sociocultural	
9	Leisure factors		
13	Cultural issues		
3	Products and Services	Economic	
10	Budget and credits		
10	Financial issues		
11	Marketing and advertising		
14	Economic issues		
7	Social Networks	Connections	
8	Media		
4	Measurement and evaluation	Knowledge and Information	
8	Technological factors		

Table 1: ....

Frequency of repetition	Subcategory	Main article	Theoretical code
15	Information Resources	Knowledge and Information	Factors affecting the quality standard of accessible sports tourism
7	Education		
3	Scientific and experimental studies		
6	Specialized requirements		
8	Physical infrastructure	Environmental Factors	
6	Challenges		
8	Environmental factors		

* Research Findings.

5. Discussion

This qualitative research identifies the influencing factors of sports spaces and places that host sports events and active and inactive tourists are present. It can be used for people without disabilities by using adaptation and promoting and improving quality standards to make it usable for people with disabilities and older adults. In this research, the economic category is more critical because achieving quality requires sufficient financial resources to adopt products and services or existing facilities or spaces.

6. Conclusion

Accessible sports tourism is provided by adapting all sports spaces and facilities to hold sports events, attracting active and inactive sports tourists. Therefore, governments, managers, trustees, and relevant institutions should not deprive themselves of a promising market by considering this large segment as accessible tourists.

شناسایی عوامل مؤثر بر کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر (مورد مطالعه: سه استان شمالی ایران)

دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

فاطمه نصراللهزاده

دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

سعید تابش*

دانشیار، گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

مهدی رمضانزاده لسبوئی

چکیده

امروزه بخش زیادی از ذی‌نفعان گردشگری ورزشی دسترس پذیر دو گروه ویژه معلولین و سالمندان هستند که در فرایند برنامه‌ریزی‌های گردشگری ورزشی دسترس پذیر کمتر مورد توجه قرار می‌گیرند. با توجه به آمار سازمان جهانی بهداشت، حدود ۱۵ درصد از جمعیت جهان معلول‌اند، لذا پژوهش حاضر در تلاش است تا در بستر واقعی، عواملی را که بر کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر در سه استان شمالی ایران (مازندران، گیلان، گلستان) مؤثر هستند، بررسی و تبیین نماید. این پژوهش دارای رویکرد تفسیری، هدف اکتشافی، روش کیفی و استراتژی داده‌بنیاد مبتنی بر رویکرد ظاهرشونده (گلیزری) است. جامعه مورد مطالعه را افراد دارای سمت‌های علمی و اجرایی شامل متخصصان و اساتید حوزه مدیریت ورزشی، گردشگری، جمعیت‌شناسی آشنا به موضوع پژوهش، سالمندشناسی، افراد ستادی در هیئت‌های ورزشی، بهزیستی، شهرداری و افراد مرتبط با گردشگری و ورزش توانخواهان بوده که به‌صورت هدفمند انتخاب شدند. در این زمینه، مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۱۸ تن از خبرگان انجام شد. نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها و کدگذاری‌ها در دو مرحله کدگذاری حقیقی و نظری نشان داد که عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی در دسترس به‌ترتیب اهمیت شامل عوامل اقتصادی، دانش و اطلاعات، فرهنگی- اجتماعی، عوامل محیطی، عوامل مدیریتی و ارتباطات بوده است که در این میان عوامل اقتصادی با بیشترین تکرار در مصاحبه با خبرگان دارای بیشترین اهمیت و عامل ارتباطات با کمترین تکرار دارای اهمیت کمتری نسبت به سایر ابعاد بوده است. از آنجایی که گردشگری ورزشی توانخواهان مورد غفلت قرار گرفته و با توجه به اینکه اهمیت نقش عوامل اقتصادی در استانداردهای کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر ضرورت دارد، این عامل باید مورد توجه همه متولیان و نهادهای ذی‌ربط به‌خصوص مدیران مربوطه قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: توانخواهان، گردشگری ورزشی، گردشگری دسترس پذیر، استان‌های شمالی.

- مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری رشته مدیریت ورزشی دانشگاه مازندران است.

* نویسنده مسئول: s.tabesh@umz.ac.ir

مقدمه

در دنیای مدرن، گردشگری یکی از پدیده‌های مهم اقتصادی و اجتماعی و به‌عنوان ابزاری مؤثر برای رسیدن به توسعه است. گردشگری دارای ماهیتی چندبخشی و پیچیده است و بخش‌های متعددی در این صنعت دخیل هستند که هر کدام به نوعی بر آن تأثیر می‌گذارند. بنابراین برای توسعه موفق این صنعت، شناخت بخش‌ها و ابعاد مختلف مؤثر در سیستم گردشگری و میزان روابط و اثرات آن‌ها بر یکدیگر الزامی است (زارعی و نقوی، ۱۴۰۲). یکی از انواع گردشگری، گردشگری در دسترس^۱ است. در واقع گردشگری در دسترس شکلی از گردشگری است که فرایند مشارکت بین ذی‌نفعان را دربرمی‌گیرد و به افراد با محدودیت‌های دسترسی از جمله محدودیت‌های بینایی، شنوایی، شناختی و حرکتی این امکان را می‌دهد تا به‌طور مستقل و با حفظ عدالت از ارائه محصولات، خدمات و محیط‌های با قابلیت دسترسی و مطابق با استاندارد طراحی جهانی بهره‌برند. بسیاری از مسائل مربوط به توانخواهان^۲ و گردشگری اکنون با اصطلاح گردشگری در دسترس مورد بحث قرار می‌گیرد (Dwyer & Darcy, 2011).

معلولیت نه فقط یک ساختار بیولوژیکی و نه یک ساختار اجتماعی است، بلکه نتیجه تعامل بین شرایط سلامتی و عوامل شخصی و محیطی است. افراد معلول شامل افرادی هستند که به‌طور سنتی به‌عنوان معلول شناخته می‌شوند، مانند استفاده‌کنندگان از ویلچر، افراد نابینا، ناشنوا، افراد دارای اختلالات فکری، افرادی که به‌دلیل طیف گسترده‌ای از شرایط سلامتی با مشکلات عملکردی مواجه می‌شوند، بیماری‌های مزمن، اختلالات روانی شدید و سالخورده‌گان^۳ (WHO, 2012).

همچنین بر اساس تعریف سازمان جهانی گردشگری، افراد دارای معلولیت به‌عنوان افرادی تعریف می‌شوند که با موانع محیطی یا موانع نگرشی که مانع از مشارکت کامل و مؤثر آن‌ها در جامعه بر مبنای برابری و عدالت با سایر افراد جامعه در خدمات مسافرتی، اقامتی و گردشگری مواجه می‌شوند (UNWTO, 2016). افراد دارای اختلالات جسمی، ذهنی، فکری و یا حسی، افرادی که به‌دلیل ناتوانی‌های موقتی از عصا استفاده می‌کنند،

-
1. Accessible tourism
  2. Disability
  3. The Elderly

کودکان خردسال، افراد با جثه‌های خیلی بزرگ یا خیلی کوچک مثل زنان باردار و افرادی که با خود کالسکه یا چمدان حمل می‌کنند و سالمندان به‌عنوان ذی‌نفعان گردشگری در دسترس می‌باشند (Budiatiningsih & Rojabi, 2023).

سالخوردگی به‌عنوان یک مسئله مهم تلقی می‌شود و بر اساس اطلاعات سازمان ملل پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۵۰ تعداد افراد مسن (بالای ۶۰ سال) به بیش از ۲ میلیارد نفر می‌رسد (Gondos et al., 2019). دلیل آن نیز افزایش پیری جمعیت و افزایش خطر ناتوانی در افراد مسن و همچنین، افزایش بیماری‌های مزمن مانند دیابت، سرطان، بیماری‌های قلبی عروقی و اختلالات سلامت روان می‌باشد (Porto et al., 2019). از سوی دیگر، در اواخر قرن بیستم بسیاری از کشورها قوانین ملی تبعیض معلولیت را تصویب کردند که شامل حق زندگی فرهنگی از جمله ورزش و تفریح برای توانخواهان است (Darcy et al., 2023).

افراد توانخواه واجد شرایط می‌خواهند گردشگری ورزشی^۱ را تجربه کنند. آن‌ها نیز مانند سایر افراد عادی به هیجان و لذتی نیاز دارند که گردشگری ورزشی می‌تواند ارائه دهد و وقتی انتخاب‌های متنوعی به‌ویژه در زمینه ورزش و اوقات فراغت به آن‌ها داده می‌شود، اهداف و بینش قوی‌تری پیدا می‌کنند. گردشگری ورزشی یعنی مسافرت فرد به‌دلایل غیرتجاری برای مشاهده و یا شرکت در فعالیت‌های ورزشی که دور از محل زندگی باشد. در واقع، گردشگران ورزشی به سه دسته تقسیم می‌شوند که عبارت‌اند از: ۱) شرکت‌کنندگان در رویدادهای ورزشی، ۲) تماشاگران، ۳) دوست‌داران ورزشی (Gibson, 2005). گردشگری ورزشی در سراسر جهان در حال رشد است و افراد دارای معلولیت جزء قشری از جامعه هستند که نیاز به توجه دارند، زیرا آن‌ها در فرهنگ‌هایی زندگی می‌کنند که برای افراد توانا ایجاد شده است. بنابراین، بسیاری از معلولین نمی‌توانند آزادانه در فعالیت‌های اوقات فراغت شرکت کنند (Hua et al., 2013).

رویدادهای ورزشی بزرگ منجر به توسعه زیربنای گردشگری مانند فضاهای پیاده‌روی، پارک‌ها، حمل‌ونقل عمومی، تجهیزات ورزشی، بزرگراه‌ها و جاذبه‌های توریستی و فرودگاه‌ها می‌شوند. مهم‌ترین نکته در زمینه گردشگری ورزشی تغییر نگرش

صرفاً ورزشی به رویداد ورزشی است. در تمامی رویدادها در سطوح مختلف ملی و بین‌المللی فرصت‌هایی نهفته که منجر به افزایش منافع اقتصادی می‌گردد (شجاعی و همکاران، ۱۳۹۱). از سویی دیگر، پرداختن به ورزش برای افراد توانخواه که در معرض کم‌تحرکی قرار دارند می‌تواند منجر به تقویت عزت‌نفس آن‌ها گردد. عدم توجه به فراغت و نیازهای حرکتی معلولین و توانخواهان هزینه‌های زیادی را برای جوامع به‌همراه خواهد داشت، به‌همین دلیل یک فعالیت ورزشی و فراغتی می‌تواند برای افراد دارای معلولیت معنادار و لذت‌بخش باشد (Arianfar et al., 2021). ورزش به‌عنوان یکی از فعالیت‌های مهم در گردشگری محسوب می‌شود، به‌طوری‌که امروزه گردشگری و سفر با انواع مختلف ورزش همراه است (عابدی و همکاران، ۱۳۹۸)

نرخ مشارکت افراد معلول در تمام اشکال زندگی فرهنگی به‌ویژه ورزش نسبت به سایر افراد عادی جامعه به‌دلیل محدودیت‌های دسترسی بسیار پایین‌تر است، به‌طوری‌که حتی معلولین شاید قادر به درک مزایای ورزش نیستند (Darcy et al., 2017). جاذبه‌های ورزشی به‌عنوان اصلی‌ترین دلیل برای سفر در گردشگری ورزشی است که این جاذبه‌ها شامل فعالیت‌های تفریحی مانند بازدید از پارک‌ها و یا شرکت در فعالیت‌های ورزشی و یا انجام فعالیت‌های مبتنی بر طبیعت مانند ورزش‌های آبی، ساحلی، کوهنوردی، فعالیت‌های تاریخی مثل بازدید از استادیوم‌های ورزشی و یا فعالیت‌های فرهنگی مانند شرکت در جشنواره‌های ورزشی است (Hua et al., 2013). ورزش به‌عنوان یک عامل برانگیزاننده برای گردشگران بوده و سال‌ها است که دامنه گردشگری از میدان‌های تاریخی و باستانی جدا شده و وارد محیط طبیعی شده است (عابدی و همکاران، ۱۳۹۸). بیشترین علت عدم مشارکت گردشگران دارای معلولیت در فعالیت‌های ورزشی مبتنی بر طبیعت عدم دسترسی به محل مربوطه می‌باشد (Hua et al., 2013).

کشور ایران در نوار شمالی خود دارای جاذبه‌های گردشگری بسیاری است. همچنین در سال‌های اخیر به لحاظ تنوع‌زیستی و جاذبه‌های طبیعی در رتبه پنجم دنیا قرار دارد. از عوامل مؤثر بر گردشگری ورزشی، جاذبه‌های طبیعی می‌باشند. در شمال کشور سه استان مازندران، گیلان و گلستان به‌ترتیب با مساحت تقریبی ۲۳۸۳۳، ۱۴۰۴۲ و ۲۰۳۶۷ کیلومتر مربع قرار دارد که قطب اصلی گردشگری در شمال محسوب می‌شوند. این استان‌ها

با توجه به داشتن جاذبه‌های طبیعی مانند پارک‌های ملی، کوه‌ها، سواحل و دریا، مراکز آب‌درمانی، آبشارها، تالاب‌ها و غیره یکی از پتانسیل‌های کشور برای جذب گردشگران ورزشی هستند (شهرداری و همکاران، ۱۳۹۴). استان مازندران با وسعتش که حدود ۱/۴۶ درصد از مساحت کشور را در بر دارد، دارای آب‌وهوای معتدل و مرطوب است. از مهم‌ترین دلایل معتدل بودن این بخش وجود کوه‌های البرز در بخش جنوب، نزدیکی به دریا و پوشش گیاهی است. این استان به لحاظ داشتن جلوه‌های زیبای خلقت از ویژگی‌های زیادی برخوردار است. به دلیل همجواری با کشورهای حوزه دریای خزر و برخورداری از مزایای ساحلی بودن و فرهنگ خاص حاکم بر این استان، پذیرش گردشگران ورزشی از سایر استان‌ها و نیز دیگر کشورها را هموار می‌سازد (رضوی و همکاران، ۱۳۹۵). سایر استان‌های شمالی ایران یعنی گیلان و گلستان نیز از جاذبه‌های طبیعی منحصر به فرد تشکیل شده است. رویدادهای ورزشی که در این استان‌ها برگزار می‌شوند، زمینه جذب گردشگران زیادی را فراهم می‌کنند. در استان مازندران کشتی لوچو با بهره‌گیری از منطقه زیبای کوهستانی در جواهرده برگزار می‌گردد که هر سال گردشگران داخلی و خارجی زیادی را به خود جذب می‌کند (قزلسفلو و همکاران، ۱۴۰۰).

در استان گیلان نیز ورزش‌های بومی محلی معروف مانند کشتی گیله‌مردی، لافند بازی، کلاه پران، ترنا با قدمت چند ساله و ارتباط قوی که با فرهنگ بومی و محلی دارند، تلفیقی گرانبها در زمینه جذب گردشگران به مقاصد پرطرفدار از جمله استان گیلان دارند (بیگی، ۱۴۰۰).

در استان گلستان رویدادهای ورزشی بومی به‌ویژه مسابقات اسب‌دوانی (دوره پاییزه و بهاره)، کشتی بومی گوروش و آلیش، فستیوال بین‌المللی اسب ترکمن به‌عنوان یکی از جلوه‌های مهم گردشگری ورزشی محسوب می‌گردد (قزلسفلو و همکاران، ۱۴۰۰). جاذبه‌های طبیعی نقش مهمی در جذب گردشگران دارند؛ همچنین، سابقه‌های ورزشی استان‌های شمالی نشان از ظرفیت‌های بالای این استان‌ها در جذب گردشگران دارد. قشر توانخواه نیز در شرایطی از زندگی هستند که به سفر علاقمند می‌باشند. آن‌ها معمولاً با همراه سفر کرده و اقامت چند روزه دارند. بنابراین، مزایای اقتصادی سفر آن‌ها را نمی‌توان دست‌کم گرفت. همچنین، روند رو به رشد سالمندی و افزایش شمار افراد معلول سبب

شده که توجه به گردشگری این اقشار مهم تلقی گردد. تفریح، سفر و گردشگری با هدف شرکت در فعالیت‌های ورزشی مزایای روانی و جسمانی فراوانی را برای توانخواهان به‌دنبال دارد. افرادی که به‌طور منظم ورزش می‌کنند، فشارها را عصبی کمتری را تحمل کرده و کمتر از دیگران به ناراحتی‌های قلبی و عروقی دچار می‌شوند. همچنین دارای اعتماد به نفس بالاتری بوده و دیدگاه مثبتی نسبت به زندگی دارند و کمتر دچار افسردگی می‌گردند. با توجه به اینکه کشور ما به‌دنبال جنگ تحمیلی با طیف وسیعی از معلولین جنگی مواجه شده، در کنار آن‌ها کودکان، زنان باردار و سایر بیمارانی که به‌طور موقت دچار معلولیت هستند بخش بزرگی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند (لیموجی و همکاران، ۱۳۹۸)، (Arianfar et al., 2021). لذا دسترس‌پذیر کردن و استانداردسازی مناطقی که بسیار گردشگرپذیرند، سبب می‌شود که فواید مثبت آن نصیب جامعه میزبان و شخص گردشگر گردد و امکان حضور مجدد را نیز برای آن‌ها رقم می‌زند؛ اما عوامل زیادی می‌توانند در پیاده‌سازی این استانداردها و دسترس‌پذیر کردن محیط برای توانخواهان مؤثر باشند. توانخواهان طیف گسترده‌ای را شامل می‌شوند و پژوهشی که به گردشگری ورزشی این طیف یعنی سالمندان و معلولین پردازد، صورت نگرفته است؛ لذا این امر محقق را بر آن داشت تا به‌دنبال پاسخ این سوال مهم باشد که عوامل مؤثر بر استانداردهای کیفیت گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر کدام‌اند؟ از سویی دیگر، با وجود فرصت‌ها و گردشگرپذیر بودن استان‌های شمالی ایران و همچنین داشتن وجهه ورزشی مثبت، آن‌گونه که باید به مسئله گردشگری ورزشی این دو گروه بزرگ توجه چندانی نشده است. لذا محقق با انجام این پژوهش درصدد است تا با بهره‌گیری از نتایج آن به‌خصوص توسط متولیان و نهادهای ذی‌ربط و تشریک سعی آن‌ها بتوان به سود حاصل از آن هم برای جامعه میزبان و هم برای افراد توانخواه دست یافت.

پیشینه پژوهش

صنعت گردشگری به عنوان یکی از بزرگترین صنایع جهان برای ارائه خدمات بهتر به بخش‌های خاصی از بازدیدکنندگان که دارای ویژگی‌های روانشناختی و جمعیت شناختی متفاوتی است، بر تنوع تاکید دارد. این صنعت مدام به‌دنبال بازارهای جدید است، زیرا بخش‌های دیگر روزبه‌روز بالغ‌تر می‌شوند. بنابراین به گردشگری افراد توانخواه که با

عنوان گردشگری در دسترس شناخته می‌شود، می‌پردازد (Sayed & Elsaid, 2023). طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت^۱، حدود ۱۵ درصد از جمعیت جهان دارای معلولیت هستند که به دلیل پیری جمعیت این تمایل رو به افزایش است (Teixeira & et al., 2024). همچنین، نرخ سالمندی نیز در تمام کشورها به خصوص ایران در حال افزایش است و به عنوان یک شاخص تأثیرگذار در نظام اجتماعی و اقتصادی جوامع می‌باشد که بر کیفیت زندگی افراد تأثیرگذار است (آزادی و همکاران، ۱۴۰۱). معلولین مانند سایر افراد بدون معلولیت در جامعه دارای نیازهای یکسان و مشابه هستند که این امر ورزش و سفر را نیز دربرمی‌گیرد. بنابراین، گردشگری و مطالعات مرتبط با آن بر روی معلولین توجه بیشتری را از سوی صنعت گردشگری جلب کرده است (Yun et al., 2023).

گردشگری رویدادهای ورزشی به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزار برای توسعه مقاصد برجسته شده است. همچنین، ورزشکاران دارای معلولیت با موفقیت خود در ورزش توانسته‌اند به اعتماد به نفس لازم برای برخورداری از کیفیت زندگی دست یابند. عواملی مانند برخورداری از نشاط و سلامت، تعامل اجتماعی و کسب عزت نفس مهم‌ترین عوامل مشارکت معلولین در فعالیت بدنی است. افراد دارای معلولیت در کشورهای در حال توسعه با موانع بزرگی روبه‌رو هستند که دسترسی به شرکت در ورزش و فعالیت بدنی را محدود می‌کند (Alizadeh & Cobuliev, 2021).

در طراحی محیط‌ها، زیرساخت‌ها و طیف وسیعی از خدمات گردشگری، گردشگران دارای معلولیت اغلب با چالش‌هایی مواجه می‌شوند که از برنامه‌ریزی واقعی سفرشان شروع می‌شود و شامل تجربه آن‌ها در مقصد است. بنابراین، در نظر گرفتن استانداردهایی برای مواجهه با این چالش‌ها ضروری است. هدف این استاندارد ایجاد تغییر است؛ استاندارد UNE-ISO 21902 الزامات و توصیه‌هایی را برای گردشگری قابل دسترس ایجاد کرده است (UNWTO, 2021). به کارگیری و توسعه یک استاندارد بین‌المللی به ارائه‌دهندگان خدمات گردشگری در رسیدگی به مقررات مربوط به گردشگری در دسترس، کمک فراوانی می‌کند. این اسناد و استانداردها جنبه‌های متفاوتی را دربرمی‌گیرند، از جمله: ۱) الزامات و توصیه‌هایی برای همه افراد که با طراحی خدمات،

اطلاعات، ارتباطات، آموزش و محیط ارتباط دارند، ۲) بندهایی جداگانه برای انواع ذی‌نفعان مختلف شامل سیاست‌ها و استراتژی‌هایی برای بخش عمومی، ۳) حمل‌ونقل، ۴) فضاهای گردشگری شهری و روستایی، ۵) فعالیت‌های اوقات فراغت، ۶) جلسات، همایش‌ها، نمایشگاه‌ها و مشوق‌ها، ۷) محل اقامت، ۸) خدمات غذا و نوشیدنی و ۹) اپراتورهای تور و آژانس‌های مسافرتی. در واقع، این سند خطاب به طیف گسترده‌ای از ذی‌نفعان است تا کل زنجیره ارزش گردشگری قابل دسترس را پوشش دهد (ISO, 21902:2021).

در مطالعات مختلف به عوامل و زمینه‌های گردشگری در دسترس پرداخته شد. کروبوی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود با عنوان «الگوی عوامل محیطی توسعه گردشگری دسترس‌پذیر برای افراد دارای معلولیت جسمی - حرکتی» بیان داشتند که عوامل برنامه‌ریزی و خط‌مشی‌گذاری، محصولات و خدمات گردشگری، مناسب‌سازی اماکن بخش گردشگری، حمل‌ونقل، منابع انسانی و اطلاعات، فناوری و تجهیزات به‌عنوان عوامل محیطی خرد صنعت گردشگری و عوامل برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری، عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی به‌عنوان عوامل محیطی کلان در توسعه گردشگری دسترس‌پذیر برای افراد معلول بوده است.

نوروزی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود با عنوان «حقوق شهروندی افراد دارای معلولیت در گردشگری قابل دسترس، مقایسه تطبیقی بارسلونا و اصفهان»، مهم‌ترین مسئله در این زمینه عدم مناسب‌سازی زیرساخت‌های گردشگری برای افراد توانخواه در اصفهان بوده است و مهم‌ترین عوامل موفقیت اسپانیا را توجه مدیران شهری بارسلونا به قوانین و سیاست‌ها، دسترس‌پذیری اماکن و تجهیزات، بیمارستان‌ها، ترمینال‌ها، ایستگاه‌های حمل‌ونقل، محوطه‌ها و ساختمان‌های تاریخی و گردشگری و دسترس‌پذیری اطلاعات برشمرده‌اند.

وکیلی‌تنها و همکاران (۱۳۹۸) در شناسایی و تدوین الگوی انگیزه‌های مشارکت ورزشی جانبازان و معلولین به انگیزه‌های سلامتی، تندرستی و نشاط، کسب پایگاه اجتماعی، عوامل موقعیتی و انگیزه آموزش، کسب مهارت، تخلیه انرژی و سرگرمی به‌عنوان عوامل مؤثر بر تمایل جانبازان و معلولین به ورزش اشاره کردند.

آهنگران و همکاران (۱۳۹۲) در تدوین الگوی گردشگری قابل دسترس به سه مجموعه عوامل برای مشارکت معلولین در سفر و فعالیت‌های گردشگری اشاره کردند که شامل محدودیت‌ها و موانع سفر، عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری سفر و معیارهای مشارکت معلولین در سفر و فعالیت‌های گردشگری بوده است.

در بین پژوهش‌های خارجی صورت گرفته در زمینه گردشگری در دسترس، تکسیرا و همکاران (2024) بیان داشتند که کمبود اطلاعات به‌عنوان مانع اصلی در گردشگری در دسترس بوده است. چینگ‌چو و همکاران (2024) در ارزیابی حقوق معلولین چهار کشور آسیایی، تأثیر تجارب روزانه افراد معلول در بسترهای فرهنگی و تاریخی را عنوان کردند و همچنین بیان داشتند که موانع نگرشی و فرهنگی در زمینه دسترسی باید بیشتر مورد بررسی قرار گیرد. دارسی و همکاران (2023) نیز در پژوهش خود با عنوان «گنجاندن معلولیت در مناطق ساحلی: ساحل برای همه توانمندان»، فقدان متخصصان و یا داوطلبان آموزش‌دیده، هنجارهای اجتماعی غیرمعلول و دیدگاه‌های منفی نسبت به معلولین را به‌عنوان موانع مشارکت معلولین نام برده‌اند.

سید و السید (2023) در بررسی امکانات اقامتی به بررسی میزان دسترسی به هتل‌ها، توانایی رزرو، فضای خوب، ویژگی حمام، پارکینگ، حمل‌ونقل، و دسترسی به مناطق عمومی پرداختند. بودیتینگیسیه و روجابی (2023) در مطالعه دسترسی مقاصد گردشگری منطقه مالیوبورو نشان دادند که شاخص‌های دسترسی در قالب پارکینگ و امکانات بهداشت و حرکات عمومی و قیمت در این منطقه وجود دارد اما شاخص‌های ارتباطات، علائم و امکانات افقی نیازهای گردشگران معلول را برآورده نمی‌کند.

وال رینیوس و همکاران (2022) نیز به دانش محدود در مورد مصرف‌کنندگان توانخواه شامل کمبود منابع مالی، برنامه‌ریزی بلندمدت و عدم وجود چشم‌انداز دسترسی جامع را به‌عنوان چالش‌های گردشگری در دسترس مبتنی بر طبیعت نام بردند.

آریانفر و همکاران (2021) عوامل مؤثر بر توسعه مشارکت ورزشی در زمان اوقات فراغت معلولین و جانبازان را چهار دسته اصلی عوامل فرهنگی - اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، حقوقی و تکنولوژی - زیست محیطی بر شمرده‌اند.

فونته رابلز و همکاران (2020)، سه موضوع اساسی برای بهبود بازار گردشگری در نظر گرفتند که عبارت‌اند از: آموزش، همکاری و مشارکت، استفاده از فناوری‌های جدید اطلاعات و ارتباطات. پورتو و همکاران (2019) در شناخت عناصر حیاتی گردشگری در دسترس برای رقابت مقصد به ترتیب وزن، شاخص چارچوب قانونی (قوانین و سیاست‌هایی که حقوق ساکنان و گردشگران را تنظیم می‌کنند)، شاخص زیرساخت، شاخص گردشگری، دسترسی جهانی به فهرست میراث، فهرست اطلاعات عمومی و شاخص در دسترس بودن آمار و اطلاعات را به عنوان عناصر حیاتی گردشگری در دسترس برشمردند. موریس و همکاران (2019) بر نقش آموزش برای ارائه خدمات بهتر به مشتریان گردشگری در دسترس خصوصاً معلولین و سالمندان بسیار تأکید کرده و وجود دیدگاه منفی نسبت به این گروه را به عدم آگاهی از نیازهای مختلف افراد دارای معلولیت نسبت داده‌اند.

گوندوس و نارای (2019) از فرصت‌های گردشگری در دسترس به افزایش شمار بازدیدکنندگان، منافع اقتصادی و ایجاد درآمد بیشتر برای یک مقصد خاص اشاره داشته‌اند.

بررسی مطالعات داخلی و خارجی صورت گرفته، نشان از اهمیت گردشگری ورزشی در دسترس برای توانخواهان دارد. زیرا ارزش و اهمیت ورزش و تأثیر آن بر ویژگی‌های جسمانی و روانی افراد، به خصوص افرادی که دارای محدودیت هستند بر کسی پوشیده نیست.

وجود خلأ پژوهشی در زمینه گردشگری ورزشی توانخواهان و توجه اندک پژوهش‌های داخلی به این امر، ضرورت پرداختن به گردشگری ورزشی توانخواهان را پررنگ‌تر می‌کند. همچنین، افزایش شمار توانخواهان که قشر بزرگی از آن‌ها را معلولین و سالمندان تشکیل می‌دهند، سبب شد که محقق بیشتر بر گردشگری ورزشی این افراد تمرکز کند. از آنجایی که استان‌های شمالی ظرفیت‌های زیادی برای رشد و توسعه صنعت گردشگری دارند، ترجیح محقق بر انتخاب استان‌های گردشگرپذیر بود که دارای سابقه ورزشی مثبت نیز هستند. پس شناسایی و بررسی عواملی که بر اجرا و پیاده‌سازی

استانداردهای گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر مؤثر هستند، بسیار مهم بوده و از اهداف اساسی پژوهش حاضر است.

عرصه پژوهش

روش

این پژوهش بر اساس رویکرد تفسیری و دارای ماهیت اکتشافی است که با استفاده از روش کیفی و استراتژی نظریه داده‌بنیاد مبتنی بر رویکرد ظاهرشونده (گلیزری) انجام شد. از مهم‌ترین ویژگی رویکرد گلیزری این است که توجه و تمرکز پژوهش به نگرانی مشارکت‌کنندگان بیشتر از خود محقق است و همچنین، این رویکرد نیاز دارد تا محقق مدت زمان طولانی در محیط پژوهش بماند تا دغدغه و نگرانی اصلی مشارکت‌کنندگان را شناسایی کند (ساغروانی و همکاران، ۱۳۹۳). در این پژوهش محقق طی سه گام به کدگذاری داده‌ها و مصاحبه‌های انجام‌شده، پرداخته است.

۱) کدگذاری باز: در مرحله اول، پس از تمام شدن اولین مصاحبه، کار کدگذاری باز را آغاز کرد. به طوری که در این مرحله تمامی مطالب خوانده شد و به هر قسمت (خط به خط یا پاراگراف) یک کد یا برچسب اختصاص داده شد. ۲) کدگذاری انتخابی: در گام بعدی، محقق با محدود کردن معنای کدهای استخراج‌شده به آن دسته از متغیرهایی که متغیر محوری هستند، اقدام به کدگذاری انتخابی کرد. ۳) کدگذاری نظری: در مرحله آخر، محقق با تلفیق مفاهیم و کدهای انتخابی با یکدیگر به مفاهیم و ابعاد کلی‌تر دست یافت. تمامی تحلیل‌ها به وسیله نرم افزار مکس کیودی‌ای^۱ نسخه ۲۰۲۰ انجام شد. جامعه آماری این پژوهش شامل اعضای هیئت علمی رشته‌های گردشگری، مدیریت ورزشی، سالمندشناسی، جمعیت‌شناسی آگاه به موضوع پژوهش، افراد ستادی در هیئت‌های ورزشی، بهزیستی، شهرداری و افراد مرتبط با گردشگری و ورزش سالمندان و توانخواهان بوده است. ملاک انتخاب افراد بخش علمی، داشتن حداقل ۲ مقاله در حوزه گردشگری و در بخش اجرایی، داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار در زمینه ورزش معلولین و سالمندان بوده است.

نمونه‌گیری پژوهش به صورت غیرتصادفی و هدفمند است؛ ابتدا پژوهشگر پس از بررسی و مطالعه پیشینه پژوهش، سؤال‌های مصاحبه را طراحی کرد. سپس در گام بعدی برای انجام فرایند مصاحبه افراد اولیه را به صورت آگاهانه انتخاب نمود. از آنجا که محقق بر اساس ماهیت مصاحبه نیمه ساختاریافته با سؤال کلی «عوامل مؤثر بر کیفیت گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر چیست؟» اقدام به جمع‌آوری اطلاعات مهم کرده است، پس از آن باقی سؤال‌های پژوهشگر بر اساس پاسخ مصاحبه‌شوندگان بسط داده شد. پس از آن، هر یک از افراد مورد مصاحبه، فرد مورد مصاحبه خبره دیگر را که مرتبط با موضوع پژوهش بوده‌اند جهت گردآوری داده معرفی نمودند. این نمونه‌گیری تا زمانی ادامه یافت که پژوهشگر به اشباع نظری دست یافت. جدول ۱، سؤال‌های پرسیده شده محقق طی مصاحبه نیمه ساختاریافته را نشان می‌دهد.

جدول ۱. جزئیات سؤال پرسیده شده در جریان مصاحبه نیمه ساختاریافته

۱. عوامل مؤثر بر کیفیت گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر چیست؟
۲. اثرات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی حضور گردشگران توانخواه در گردشگری ورزشی چیست؟
۳. برنامه‌ها و سیاست‌های سازمان‌ها (فدراسیون‌ها، اداره ورزش و جوانان، هیئت‌های ورزش‌های معلولین، بنیاد شهید، بهزیستی) و نقش آن‌ها در رشد و توسعه گردشگری ورزشی در دسترس چگونه است؟ در ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز مناطق گردشگری چگونه عمل کرده‌اند؟
۴. نقش منابع ارتباطی، منابع اطلاعاتی، رسانه‌ها و وبسایت‌ها در جذب گردشگران توانخواه به گردشگری ورزشی چگونه است؟
۵. چالش‌های موجود در زمینه جذب گردشگران معلول و سالمند به گردشگری ورزشی در دسترس در منطقه شمال کشور شامل چیست؟

با انجام مصاحبه‌های دیگر، داده جدیدی به داده‌های قبلی اضافه نشد. در این پژوهش، مجموعاً ۱۸ مصاحبه انجام شد که محقق در مصاحبه ۱۵ به اشباع دست یافت، اما جهت اطمینان بیشتر ۳ مصاحبه دیگر نیز انجام داد. مصاحبه‌ها به صورت حضوری و تلفنی با میانگین مدت زمان بین ۴۰ الی ۶۰ دقیقه انجام شد. جزئیات مربوط به مشارکت‌کنندگان مصاحبه در جدول ۲ آورده شده است و بر اساس مشخصات می‌توان از متناسب بودن نمونه‌های پژوهش اطمینان حاصل کرد.

جدول ۱. ویژگی نمونه‌های (مصاحبه‌شوندگان) پژوهش

ردیف	سمت	حوزه فعالیت	تحصیلات	تعداد
۱	هیئت علمی دانشگاه	گردشگری	دکترای تخصصی	۴
		سالمندشناسی	دکترای تخصصی	۱
		جمعیت‌شناسی	دکترای تخصصی	۱
		مدیریت ورزشی	دکترای تخصصی	۳
۲	ستادی شهرداری	عمرانی	کارشناسی	۱
		عضو ستاد مناسب‌سازی فضای شهری	کارشناسی ارشد	۱
		کارشناس مناسب‌سازی مبلمان شهری	کارشناسی ارشد	۱
۳	عضو انجمن گردشگری در دسترس اروپا ^۱	مدرس دوره‌های گردشگری در دسترس، عضو انجمن گردشگری در دسترس اروپا	کارشناسی ارشد	۱
۴	بنیان‌گذار ورزش‌های ماجراجویی معلولین	مؤسس و فعال گروه ماجراجویان معلول	کارشناسی ارشد	۱
۵	رئیس هیئت معلولین و جانبازان	رئیس هیئت ورزش‌های معلولین و جانبازان	کارشناسی	۱
۶	دبیر هیئت معلولین و جانبازان	دبیر هیئت ورزشی ناشنوایان	کارشناسی ارشد	۲
		مربی تیم‌های بوچیا، فوتسال کم‌توان ذهنی، دبیر سابق تربیت‌بدنی در مدارس استثنائی	کارشناسی ارشد	
۷	ستادی بهزیستی	مسئول امور توانبخشی بهزیستی	کارشناسی	۱
کل	اجرائی			۹
	آکادمیک			۹

برای سنجش اعتبار پژوهش از چهار شاخص باورپذیری، انتقال‌پذیری، تأییدپذیری و قابلیت اطمینان لینکن و گوبا استفاده شد (Lincoln & guba, 1985). برای سنجش

پایایی نیز از پایایی بازآزمون (شاخص ثبات) یعنی کدگذاری توسط پژوهشگر در دو بازه زمانی متفاوت استفاده شد. محقق میزان تشابه کدهای سه نمونه از مصاحبه را که در فاصله زمانی منظم (۲۰ روزه) کدگذاری کرد و بر اساس فرمول زیر پایایی باز آزمون ۷۷٪ درصد اعلام شد که این رقم قابل قبول می‌باشد.

$$\text{درصد پایایی} = \frac{2 \times \text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100$$

جدول ۳. محاسبه پایایی بازآزمون (شاخص ثبات)

ردیف	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بازآزمون (درصد)
۱	۳۶	۱۵	۶	۸۳٪
۲	۲۸	۱۰	۸	۷۱٪
۳	۳۱	۱۲	۷	۷۷٪
کل	۹۵	۳۷	۲۱	۷۷٪

یافته‌ها

در رویکرد گلگیری محقق پس از هر مصاحبه بلافاصله آن‌ها را در قالب متن پیاده کرده و اقدام به کدگذاری و تحلیل می‌کند. پس از انجام کدگذاری باز، محقق به مقایسه مفاهیم پرداخته و بر اساس تشابهات و تفاوت‌های کدها، آن‌ها را در دسته مقوله‌ها قرار داد. مقوله‌های مربوط به عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر پس از طی مراحل کدگذاری بر اساس قرابت معنایی و روابط بین مفاهیم به ۲۱ مقوله طبقه‌بندی شده‌اند و سپس با چینش مقول‌های فرعی بر اساس منطق و ارتباطشان با یکدیگر در ۶ بُعد اصلی قرار گرفته‌اند. که این ۶ بُعد عبارت‌اند از: مدیریتی، فرهنگی - اجتماعی، اقتصادی، ارتباطات، دانش و اطلاعات و عوامل محیطی. جدول ۴ کدهای باز، مفاهیم و مقوله‌های حاصل از پژوهش و در واقع، فرایند ظهور مقوله‌ها را نشان می‌دهد. در این جدول، تنها برخی از کدهای کلیدی آورده شده و فراوانی کدها با یکدیگر متفاوت است.

جدول ۲. جزئیات مقوله‌های عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی در دسترس

کد نظری	مقوله اصلی	مقوله فرعی	فراوانی تکرار	نمونه کدهای باز (مفاهیم)
عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر	مدیریتی	برنامه‌ها	۱۲	پیش بینی آینده گردشگری ورزشی دسترس پذیر ضرورت برنامه‌ریزی مدون در نهادهای مربوطه ضرورت ارائه برنامه‌های اجرایی پذیر وجود چشم‌انداز در گردشگری استان‌های شمالی
		سیاست‌ها	۹	تدوین سیاست‌های کلان در راستای گردشگری ورزشی در دسترس تدوین سیاست‌های تشویقی برای گردشگران ورزشی دارای همراه توسط سازمان‌ها
		مسائل اجتماعی	۸	ایجاد روحیه مشارکت اجتماعی از طریق رویدادهای ورزشی رشد اجتماعی جامعه میزبان مسابقات با حضور گردشگران در دسترس
عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر	فرهنگی - اجتماعی	عوامل فراغتی	۹	ایجاد غرور اجتماعی از طریق شرکت در گردشگری ورزشی دسترس پذیر ضرورت دسترس پذیری اماکن تفریحی و عمومی برای همه اقشار جامعه برگزاری تورهای ویژه توانخواهان ورزشکار
		مسائل فرهنگی	۱۳	ضرورت توجه به ورزش های تفریحی و فراغتی افراد توانخواه وجود مشکلات فرهنگی در برخورد با افراد توانخواه ترویج فرهنگ مناسب‌سازی توسط نهادهای ورزشی بهره‌مندی جامعه محلی از میراث رویدادها
		فرهنگی - اجتماعی		

ادامه جدول ۳.

کد نظری	مقوله اصلی	مقوله فرعی	فراوانی تکرار	نمونه کدهای باز (مفاهیم)	
عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر	اقتصادی	محصولات و خدمات	۳	ارائه خدمات و محصولات ورزشی متناسب با محدودیت توانخواهان توجه به ارائه خدمات درمانی برای افراد توانخواه	
		بودجه و اعتبارات	۱۰	کم بودن بودجه مربوط به توانخواهان تخصیص بودجه مناسب سازی فضاها و اماکن ورزشی برای توانخواهان توسط دولت	
		مسائل مالی	۱۰	اختصاص سالیانه بخشی از بودجه اماکن ورزشی به ورزش توانخواهان ضعف مالی و اقتصادی در گردشگری ورزشی برخی از توانخواهان	
		بازاریابی و تبلیغ	۱۱	بهبود گردش مالی با جذب گردشگران ورزشی در دسترس برندسازی مقصد گردشگری ورزشی تبلیغ مقصد توسط گردشگران ورزشی افزایش میزان وفاداری گردشگران ورزشی وجود تبلیغات دهان به دهان در گردشگری ورزشی دسترس پذیر	
		مسائل اقتصادی	۱۴	بهبود وضعیت اقتصادی جوامع از طریق میزبانی رویدادهای ورزشی ایجاد اشتغال پایدار افزایش درآمد محلی با گردشگران ورزشی حمایت بانکها با ارائه وام و تسهیلات برای ورزش معلولین	

ادامه جدول ۴.

کد نظری	مقوله اصلی	مقوله فرعی	فراوانی تکرار	نمونه کدهای باز (مفاهیم)	
عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر	ارتباطات	شبکه‌های اجتماعی	۷	تأثیر مثبت شبکه‌های اجتماعی در اطلاع‌رسانی مقاصد گردشگری ارائه اطلاعات مقصد گردشگری ورزشی توسط شبکه‌های اجتماعی نقش رسانه در فرهنگ‌سازی رفتار با معلولین	
		رسانه‌ها	۸	نیاز به نگاه اختصاصی رسانه‌ها به ورزش توانخواهان کمبود برنامه‌های تلویزیونی مناسب‌سازی شده برای توانخواهان	
	دانش و اطلاعات	سنجش و ارزیابی	۴	ضرورت ارزیابی همه‌جانبه از امکانات مربوط به گردشگری ورزشی پی بردن به کاستی‌های مقصد با حضور افراد توانخواه	
		عوامل فناوری	۸	سنجش میزان آمادگی زیست‌محیطی استان‌های شمالی	
		منابع اطلاعاتی	۱۵	استفاده از تکنولوژی آنلاین در ارائه خدمات بهتر گردشگری ورزشی در دسترس	
		آموزش	۷	استفاده از فناوری‌ها و تکنولوژی کارآمد در استانداردسازی خرید تجهیزات کمکی به‌روز توسط فدراسیون‌ها برای توانخواهان	
			مطالعات علمی و	۳	کمبود وب‌سایت‌های ارائه‌دهنده اطلاعات

ادامه جدول ۵.

کد نظری	مقوله اصلی	مقوله فرعی	فراوانی تکرار	نمونه کدهای باز (مفاهیم)
عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر		الزامات تخصصی	۶	
	عوامل محیطی	زیرساختی- کالبدی	۸	ضرورت ایجاد بستر مناسب برای ورزش توانخواهان ضعف امکانات زیرساختی گردشگری در دسترس در شمال کشور وجود مشکلات معماری و ساختاری برای توانخواهان در جامعه
		چالش‌ها	۶	مشکل تحریم ورود تجهیزات ورزشی توانخواهان
		عوامل زیست محیطی	۸	کمبود سرانه ورزشی توانخواهان در جامعه رویارویی با بحران تنهایی در سالمندی

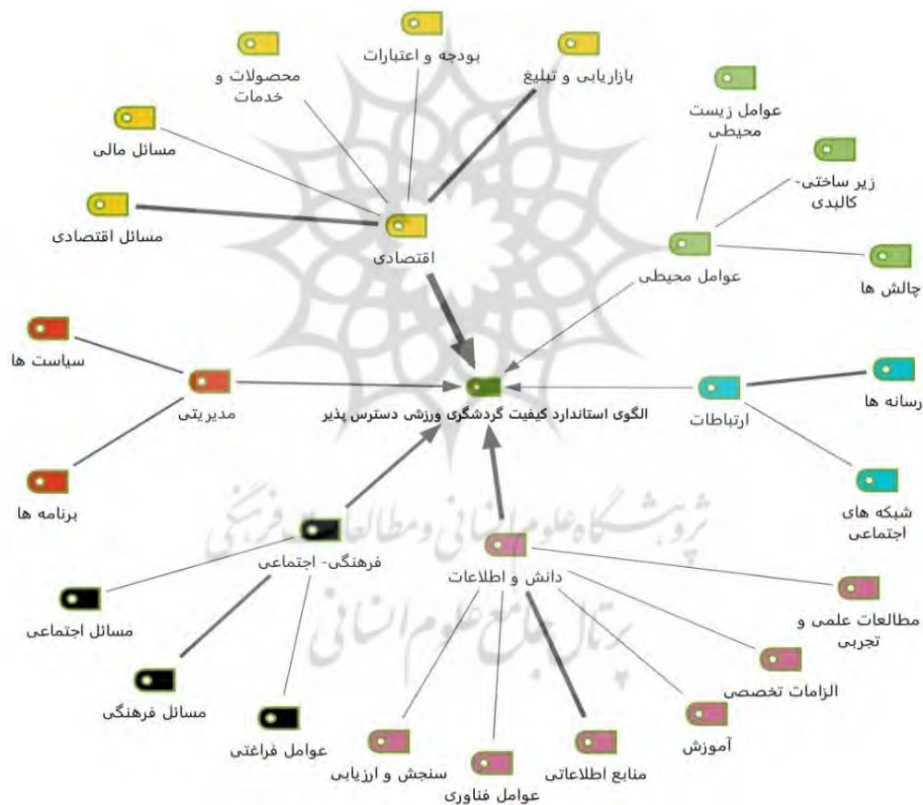
بر اساس جدول ۴، پس از گردآوری و تحلیل مصاحبه‌ها، مجموعاً ۱۷۹ کد به همراه فراوانی و تکرار آن‌ها به دست آمد. در طی مراحل کدگذاری، ۶ مقوله اصلی استخراج گردید و با تحلیل جزء به جزء مصاحبه‌ها مشخص شد که مقوله اقتصادی دارای ۵ مؤلفه فرعی شامل محصولات و خدمات، بودجه و اعتبارات، مسائل مالی توانخواهان، بازاریابی و تبلیغ و مسائل اقتصادی است و با بیشترین میزان تکرار در بین مصاحبه‌شوندگان از اهمیت بیشتری برخوردار بوده است. همچنین در بین عوامل اقتصادی، مقوله فرعی مسائل اقتصادی بیشترین اهمیت را بین سایر مقوله‌های اقتصادی داشته است. مقوله ارتباطات نیز با کمترین تکرار در بین مصاحبه‌شوندگان اهمیت کمتری نسبت به سایر مقوله‌های به دست آمده، داشته است.

مدل مفهومی ارائه‌شده در پژوهش

با توجه به اینکه رویکرد مورد استفاده در این پژوهش، رویکرد ظاهرشونده است، لذا برای استفاده از الگوی پارادایمی الزامی وجود ندارد و پژوهشگر با به‌کارگیری خلاقیت شخصی خود فرایند مدل مفهومی برآمده از داده‌ها را شکل می‌دهد و بین مقوله‌های به‌دست آمده، ارتباط برقرار می‌کند. در نهایت جهت درک بهتر فضای مفهومی بر اساس مفاهیم و مقوله‌های به‌دست آمده، الگوی بصری مستخرج از نرم‌افزار مکس کیودی‌ای نسخه ۲۰۲۰ در قالب شکل ۱ ارائه گردیده است.

شکل ۱. مدل مفهومی حاصل از تحلیل داده‌های پژوهش

در شکل ۱، عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر در قالب نمودار آورده شده است که پررنگ بودن هر یک از خطوط نشان دهنده میزان تکرار آن توسط مصاحبه شوندگان است. بر اساس تحلیل‌های به عمل آمده «کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر» به عنوان دغدغه اصلی مشارکت کنندگان بوده که در مرکز الگو قرار گرفته و سایر مقوله‌ها به عنوان عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر بودند که این عوامل در ارتباط و تعامل با یکدیگر زمینه ساز ایجاد استانداردهایی جهت بهبود کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر می گردند.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش کیفی به دنبال عوامل مؤثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر بوده است. شناسایی این عوامل تأثیرگذار فضاها و اماکن ورزشی شامل استخرها، سالن‌های ورزشی، استادیوم‌ها و زمین‌های ورزشی، کمپ‌ها و اردوگاه‌های ورزشی که به عنوان میزبان رویدادهای ورزشی بوده و گردشگران فعال و غیرفعال در آن حضور پیدا می کنند و فضاها، گردشگری شامل جاذبه‌های طبیعی مانند سواحل و آب‌ها، جنگل‌ها، کوهستان و جاذبه‌های غیرطبیعی مانند بناهای تاریخی، موزه‌ها، مناطق تفریحی و رفاهی، امکانات اقامتی، هتل‌ها، اقامتگاه‌ها، حمل و نقل و تمامی فضاها و اماکنی که برای افراد فاقد معلولیت قابل استفاده است را با بهره‌گیری از مناسب‌سازی، ارتقا و بهبود استانداردهای کیفیت برای افراد معلول و سالمندان قابل استفاده سازد. در واقع با استفاده از عوامل شناسایی شده در الگوی به دست آمده می توان به بهبود استانداردهای کیفیت در زمینه گردشگری ورزشی دسترس پذیر پرداخت. در پژوهش حاضر، استانداردهای کیفیت به ترتیب اهمیت با عنوان ۶ عامل اقتصادی، دانش و اطلاعات، فرهنگی- اجتماعی، محیطی، مدیریتی و ارتباطات شناسایی گردید که هر کدام از آن‌ها ابعاد و مفاهیم متعددی را دربرمی گیرند.

در بین مقوله‌های شناسایی شده اکثریت مصاحبه شوندگان به ابعاد مختلف مقوله اقتصادی پرداخته بودند به طوری که مقوله اقتصادی دارای بیشترین کد با بالاترین فراوانی بوده است. این مقوله با داشتن سایر مفاهیم فرعی از جمله: مسائل اقتصادی، بازاریابی و

تبلیغ، بودجه و اعتبارات، مسائل مالی و خدمات و محصولات به‌عنوان عوامل مؤثر بر استانداردهای کیفیت گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر شناخته شده که با نتایج پژوهش کروب‌ی و همکاران (۱۴۰۰)، آریانفر و همکاران (۲۰۲۱)، وال رینیوس و همکاران (۲۰۲۲)، مارسکووا و همکاران (۲۰۲۱)، چانگ و همکاران (۲۰۲۰) و گوندوس و نارای (۲۰۲۲) همخوانی دارد. وال رینیوس و همکاران (۲۰۲۲) در مطالعه خود اذعان داشته‌اند که تعداد انگشت‌شماری از شرکت‌ها، افراد معلول و سالمند را به‌عنوان گروه‌های مهم در نظر می‌گیرند و بسیاری از شرکت‌ها محصول آماده‌ای برای این دسته افراد ندارند و فقط در صورت درخواست، یک محصول و یا خدمات سفارشی ارائه می‌دهند. آن‌ها کمبود بودجه مربوط به فراغت معلولین را یکی از چالش‌ها در زمینه گردشگری در دسترس ذکر کرده‌اند و بازاریابی را به‌عنوان یک عامل مهم در جهت ترویج و تبلیغ گردشگری در دسترس خوانده‌اند. مارسکووا و همکاران (۲۰۲۱) نیز بیان کردند اکثر افراد دارای معلولیت در اسلواکی موانع مالی را به‌عنوان مهم‌ترین مشکل می‌دانند. مشکلات مربوط به کمبود منابع مالی برای افراد دارای معلولیت است که سبب برخورداری از حداقل فرصت‌های شغلی برای معلولین می‌شود. با توجه به اینکه اقتصاد یکی از مهم‌ترین جنبه‌ها در توسعه و ترویج هرگونه موضوعی در کشورها محسوب می‌شود لذا در بخش گردشگری نیز این عامل به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر استانداردهای کیفیت است. زیرا دستیابی به کیفیت نیازمند منابع مالی کافی است تا با بهره‌گیری از آن بتوان محصولات، خدمات، امکانات و فضاهای متناسب با توانخواهان ایجاد کرده و یا امکانات و یا فضاهای موجود را مناسب‌سازی نمود. دولت با اختصاص بخشی از بودجه سالیانه به بخش گردشگری معلولین و سالمندان مانند ساخت اقامتگاه‌ها و اسکان مناسب‌سازی شده، حمل‌ونقل متناسب، اماکن رفاهی و تفریحی متناسب با معلولین و توانخواهان هم‌زمینه را برای جذب گردشگران توانخواه فراهم می‌کند و هم از سویی دیگر امر بازاریابی و تبلیغ را از طریق خود آن‌ها رقم بزند. بازار گردشگری معلولین به‌عنوان یکی از بازارهای پرسود در صنعت گردشگری است، زیرا سفر معلولین بر خلاف افراد عادی منوط به فصل خاصی از سال نبوده و همچنین دارای اقامت طولانی‌تری نیز می‌باشند. این دسته از افراد به تنهایی قادر به سفر نیستند و معمولاً با یک یا چند همراه سفر می‌کنند که این به نوبه خود باعث رونق

گردشگری منطقه خواهد شد. پس تبلیغ مقصد از طریق برگزاری رویدادهای ورزشی، طراحی و فروش محصولات، خدمات و تجهیزات ورزشی متناسب با توانخواهان، برگزاری رویدادهای فراغتی و تفریحی برای همراهانشان می‌تواند سبب ایجاد تجربه مثبت برای گردشگران توانخواه و همراهانشان و از طرفی بازدید مجدد را رقم بزند که منجر به اشتغال‌آوری و افزایش درآمد جامعه محلی می‌گردد. بنابراین، درک ارزش اقتصادی گردشگری در دسترس و حل مسائل و مواردی که منجر به بهبود این نوع گردشگری می‌شود می‌تواند اثرات مثبت زیادی بر گردشگری جامعه محلی و یا حتی در سطح کلان‌تر کشور مقصد داشته باشد.

از دیگر مقوله‌های شناسایی شده که در درجه دوم اهمیت قرار دارد، مقوله دانش و اطلاعات بوده و دارای مفاهیم فرعی منابع اطلاعاتی، عوامل فناوری، آموزش، الزامات تخصصی، سنجش و ارزیابی و مطالعات علمی و تجربی بوده است که با نتایج پژوهش‌های کروی و همکاران (۱۴۰۰)، نوروزی و همکاران (۱۳۹۹)، موریس و همکاران (۲۰۱۹)، فونته رابلز و همکاران (۲۰۲۰)، بودیتینگیسیه و روجابی (۲۰۲۳)، استچلیکوا و بوتلیکوا (۲۰۲۱)، داری و همکاران (۲۰۲۳) و تکسیرا و همکاران (۲۰۲۴) همخوان است. استچلیکوا و بوتلیکوا (۲۰۲۱) سطح دسترسی به اطلاعات در گردشگری در دسترس را بسیار مهم شمرده و بیان داشتند که دسترسی بدون موانع به اطلاعات در جمهوری چک بسیار پایین است که عمدتاً به دلیل ناکافی بودن اطلاعات در مورد دسترسی به خدمات گردشگری است. فونته رابلز و همکاران (۲۰۲۰) در درک نگرش‌ها، نیازها و روندهای ذی‌نفعان گردشگری قابل دسترس بر مستقل بودن افراد معلول در روال روزمره و حمایت خصوصی از آن‌ها برای تسهیل تجربه گردشگری تأکید داشتند. آن‌ها بیان داشتند که گردشگری قابل دسترس به‌عنوان یک فرصت خوب ارزیابی می‌شود که مستلزم آگاهی بیشتر کارکنان برای ارتقای مشارکت در گردشگری و همچنین، حمایت از سیستم فناوری است.

برای افراد دارای نیازهای دسترسی به دلیل محدودیت‌هایی که دارند، نقش اطلاعات بسیار پررنگ است. زیرا این دسته از افراد به راحتی سفر نکرده و هر یک با نوعی محدودیت مواجه هستند؛ بنابراین، فقدان اطلاعات و یا اشتباه بودن آن می‌تواند برایشان تجربه ناخوشایندی از سفر و گردشگری رقم بزند. زیرا برای آن‌ها هزینه مالی و جسمانی

به‌همراه دارد. تدوین یک بانک اطلاعاتی جهت ارائه اطلاعات مقاصد گردشگری در زمینه میزان مناسب‌سازی، ایجاد وب‌سایت‌ها و یا گروه‌هایی جهت انتشار تجربیات سفر و یا استفاده از اطلاعات مربوط به وضعیت دسترس‌پذیری مناطق گردشگری، استفاده از مطالعات علمی و پژوهشی انجام‌شده در دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و بهره‌گیری از نتایج آن‌ها برای بهبود وضعیت گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر، به‌کارگیری افراد متخصص که دانش لازم و تجربه کافی جهت برخورد با این افراد را داشته باشند، می‌تواند به رشد و توسعه گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر کمک کند. همچنین، استفاده از ابزارهای فناورانه و تجهیزات ورزشی به‌روز جهت تسهیل سفر ورزشی، سنجش و ارزیابی نقص و کاستی‌هایی که در فضاها و تجهیزات ورزشی مربوط به توانخواهان وجود دارد، آموزش کارکنان هتل‌ها و اقامتگاه‌هایی که رویدادهای ورزشی در نزدیک آن مناطق برگزار می‌گردد و این دسته از افراد به آنجا مراجعه کرده و اطلاعات را از آن‌ها دریافت کنند، امر مهمی تلقی می‌شود. بدین ترتیب با استفاده از نتایج مطالعات انجام‌شده در این زمینه و همچنین با سنجش و ارزیابی کاستی‌ها و مسائل موجود در زمینه گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر می‌توان به بهبود تجربه سفر افراد توانخواه کمک کرد.

عامل فرهنگی-اجتماعی به‌عنوان عامل دیگر شناسایی شد و دارای مفاهیم فرعی مسائل فرهنگی، عوامل فراغتی و مسائل اجتماعی است که با نتایج پژوهش کروی و همکاران (۱۴۰۰)، ژانگ و ژانگ (۲۰۱۸)، علیزاده و کوبولیو (۲۰۲۱)، آریانفر و همکاران (۲۰۲۱)، داری و همکاران (۲۰۲۱) و چینگ‌چو و همکاران (۲۰۲۱) همخوان است. همچنین، ژانگ و ژانگ (۲۰۱۸) بیان داشتند که فعالیت‌های اجتماعی مانند اوقات فراغت و گردشگری تأثیر زیادی بر سلامت روان سالمندان دارد. علیزاده و کوبولیو (۲۰۲۱) عوامل مؤثر در توسعه ورزش معلولین را حمایت اجتماعی، تعامل اجتماعی، احترام، انگیزه، شادی و نشاط، اعتماد به نفس و خودکارآمدی بر شمردند.

تغییر دیدگاه و نگرش افراد عادی نسبت به ورزش معلولین از طریق ساخت برنامه‌های تبلیغاتی در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، ایجاد برنامه‌های تفریحی (بازی‌های بومی و محلی)، جشنواره‌ها (بومی و سنتی) و برنامه‌های فراغتی برای ورزشکاران توانخواه که در رویدادهای ورزشی شرکت می‌کنند، زمینه ایجاد ارتباط افراد عادی یا سالم در اماکن و

فضاهای ورزشی و عادی سازی امر ورزش معلولین و سالمندان می تواند منجر به بهبود و تغییر دیدگاه جوامع گردد. از آنجایی که برخی از ورزش ها دارای ماهیت مشارکتی هستند، بنابراین، شرکت در آنها سبب تقویت روابط اجتماعی و ارتقای جایگاه افراد با شرکت در رویدادها و مسابقات ورزشی می گردد. در واقع فرد معلول و سالمند با حضور در مسابقات ورزشی به عنوان گردشگر ورزشی فعال و با کسب مقام یا رتبه می تواند احساس غرور اجتماعی و برابری کرده و روحیه مشارکت اجتماعی در وی تقویت می گردد. مشارکت های گروهی و یا انفرادی در ورزش و رویدادهای ورزشی و در نتیجه، گردشگری برای افراد معلول یا سالمندان سبب بهبود روحیه، ایجاد شادی و نشاط، حفظ سلامتی، کسب عزت نفس و رفع نیازهای فراغتی آنها می گردد.

یکی دیگر از مقوله های شناسایی شده، عوامل محیطی بوده که دارای مفاهیم فرعی زیرساختی - کالبدی، عوامل زیست محیطی و چالش ها است و با نتایج پژوهش پورتو و همکاران (2019)، چانگ و همکاران (۲۰۲۰) و آریانفر و همکاران (2021) همخوان است. چانگ و همکاران (۲۰۲۰) بر تأثیر زیست محیطی توسعه گردشگری در دسترس تأکید داشتند. آریانفر و همکاران (۲۰۲۱) نیز در پژوهش خود عوامل زیست محیطی را به عنوان یکی از عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی معلولین و جانبازان برشمردند. ایجاد بسترهای مناسب برای توانخواهان، آمادگی دولت و جوامع برای مواجهه با بحران سالمندی در آینده، حل مشکلات مربوط به تحریم ورود تجهیزات ورزشی معلولین به کشور، تدوین برنامه و آماده سازی زیرساخت برای جذب گردشگران ورزشی خارجی، اختصاص سرانه ورزشی به گردشگری ورزشی توانخواهان، حل مشکلات مربوط به آلودگی سواحل، تفکیک و حل مشکلات مربوط به زباله ها و پسماندهای ناشی از حضور گردشگران ورزشی، احداث اماکن ورزشی مناسب سازی شده در نزدیکی محل اسکان گردشگران ورزشی توانخواه برای پیشگیری از مشکلات ترافیکی و حمل و نقل می تواند زمینه میزبانی رویدادهای ورزشی مربوط به توانخواهان و به دنبال آن جذب گردشگران ورزشی توانخواه و سالمند را نیز فراهم آورد. با فراهم کردن عوامل زیرساختی کالبدی و بستر سازی مناسب برای توانخواهان می توان از مواجهه با چالش ها جلوگیری کرده و زمینه رشد و توسعه گردشگری ورزشی در دسترس را فراهم نمود. از آنجایی که برگزاری

رویدادها و مسابقات ورزشی با استقبال گسترده‌ای از گردشگران روبه‌رو خواهد شد و ورود گردشگران پیامدهای زیست‌محیطی زیادی را به‌همراه دارد، لذا توجه به آماده‌سازی زیرساخت‌های مناسب جهت مقابله با چالش‌های ناشی از توسعه می‌توان از این مسائل جلوگیری نمود و از پیامدهای مثبت ناشی از گردشگر ورزشی در دسترس به‌رمند شد.

یکی دیگر از مقوله‌های شناسایی شده در این پژوهش، عامل مدیریتی بوده که دارای دو مفهوم فرعی برنامه‌ها و سیاست‌ها می‌باشد که با نتایج پژوهش کروی و همکاران (۱۴۰۰)، نوروزی و همکاران (۱۳۹۹)، آکینجی (۲۰۱۳) و پورتو و همکاران (۲۰۱۹) همخوان است. آکینجی (۲۰۱۳) در بحث مدیریت گردشگری در دسترس در ترکیه بیان داشت که گردشگری در دسترس فرایند یکپارچه‌سازی است و ترکیه باید این فرایند را به خوبی مدیریت کند تا از بازار ویژه و قابل دسترس به اندازه کافی بهره‌مند گردد. در واقع، این راهبردها و برنامه‌های مدیران است که به‌وسیله آن‌ها می‌توان چشم‌اندازی برای گردشگری ورزشی در دسترس در نظر گرفت. تهیه و تدوین سندهای چشم‌انداز به‌طوری که تلاش و تمرکز مدیران برای رسیدن به اهداف سند در بازه زمانی معین باشد، ایجاد سیاست‌های ارتباط با سایر ملل در زمینه گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر، الگوبرداری از کشورهای موفق در این زمینه، اجرایی کردن طرح‌های پیشنهادی مدیران می‌تواند زمینه‌ساز رشد و توسعه گردشگری ورزشی معلولین و سالمندان باشد.

از دیگر مقوله‌های شناسایی شده، مقوله ارتباطات با مفاهیم فرعی رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی است که با نتایج پژوهش‌های ویلا و همکاران (۲۰۱۸)، فوئنته رابلز و همکاران (۲۰۲۰) و کوایا و همکاران (۲۰۲۳) همخوان است. کوایا و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی تأثیر رسانه بر توسعه گردشگری و نابرابری درآمد پرداختند و دریافتند که یک محیط رسانه‌ای مطلوب منجر به رشد و توسعه گردشگری می‌گردد و از سویی، یک محیط رسانه‌ای متخاصم یعنی رسانه‌های دارای تعصب و فساد رسانه‌ای مانع از رشد و توسعه گردشگری می‌شوند. ویلا و همکاران (۲۰۱۸) نیز در پژوهش خود بیشترین مشکلات دسترس‌پذیری را در وب‌سایت‌های رسمی گردشگری گزارش کردند. همچنین، رسانه‌ها با ساخت برنامه‌های ورزشی مربوط به ورزش سالمندان، ترویج ورزش معلولین و توانخواهان با ایجاد آگهی تبلیغاتی، افزایش پوشش خبری مربوط به ورزش توانخواهان با

توجه به تعداد جمعیت آن‌ها، اشتراک تجربیات سفر توسط توانخواهان و سالمندان از طریق شبکه‌های اجتماعی، تأکید بر اثرات مثبت ورزش بر سالمندان و توانخواهان می‌توانند منجر به بهبود چهره گردشگری ورزشی دسترس‌پذیر شوند.

توجه به گردشگری ورزشی در دسترس مانند سایر انواع گردشگری دارای پیامدهای مثبتی است که با شناسایی ابعاد مختلف مؤثر بر استانداردهای کیفیت آن می‌توان زمینه‌های رشد و توسعه این نوع از گردشگری را مانند سایر ابعاد گردشگری فراهم آورد. در واقع با مناسب‌سازی تمامی فضاها و امکانات ورزشی زمینه برگزاری رویدادهای ورزشی و در نتیجه، جذب گردشگران ورزشی فعال (ورزشکار) و غیرفعال (تماشاگر) فراهم شود. لذا دولت‌ها، مدیران، متولیان و نهادهای ذی‌ربط باید با تشریک مساعی و در نظر گرفتن این قشر بزرگ به‌عنوان گردشگران در دسترس خود را از یک بازار خوش آتیه محروم نکنند. از محدودیت‌های پژوهش می‌توان به محدودیت‌های جغرافیایی و عدم امکان انتخاب افراد خبره در سراسر کشور به‌عنوان نمونه اشاره کرد. بنابراین، پیشنهاد می‌گردد این پژوهش در سطح کشوری و با مصاحبه از افراد خبره نقاط مختلف کشور انجام گردد. همچنین به دلیل شباهت جغرافیایی مناطق ساحلی شمال و جنوب ایران به محققان بعدی پیشنهاد می‌گردد که این پژوهش در استان‌های جنوبی ساحلی مانند هرمزگان و بوشهر انجام شود.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

سپاسگزاری

از تمامی افرادی که در گردآوری داده‌های مربوط به این پژوهش یاری نموده‌اند سپاسگزاریم.

ORCID

Fatemeh nasrollahzadeh		https://orcid.org/0000-0002-0078-8200
Saeid Tabesh		https://orcid.org/0000-0003-0921-5705
Mehdi Ramezanzadeh Lasbooyee		https://orcid.org/0000-0002-5967-2333

منابع

۱. آزادی، ستاره، آقایی، سید سعید، قدیمی، بهرام (۱۴۰۱). سنجش تفاوت‌های جنسیتی بین رابطه مشارکت در ورزش همگانی و کیفیت زندگی سالمندان شهر تهران. *مطالعات جامعه‌شناسی*، ۱۴(۵۴): ۸۱-۹۸. <https://doi.org/10.30495/jss.2021.1932840.1343>
۲. آهنگران، جعفر، موسوی‌بازرگانی، سید جلال، نظری‌اورکانی، سولماز (۱۳۹۳). تدوین الگوی گردشگری قابل دسترس. *گردشگری*، ۲(۲): ۱۱-۲۰. <https://sid.ir/paper/474760/fa>
۳. بیگی، حمیده (۱۴۰۰). بررسی نقش عرضه داشت‌های ورزشی بومی محلی در توسعه گردشگری استان گیلان بر اساس مدل تلفیقی A-WOT. *فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش*، ۱۰(۲): ۱-۲۰. DOI: 10.22124/JSMD.2021.5058
۴. رضوی، سید محمدحسین؛ دوستی، مرتضی، ذبیحی، اسماعیل (۱۳۹۵). بررسی و تحلیل عوامل اثرگذار بر جذب گردشگران ورزشی به استان مازندران با تأکید بر بازاریابی گردشگری ورزشی. *فصلنامه علمی - پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۹(۱): ۱۲۲-۱۳۸. DOI:20.1001.1.66972251.1395.9.1.7.4
۵. زارعی، قاسم، نقوی، سید علی (۱۴۰۲). مدل‌سازی و شبیه‌سازی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری استان یزد. *مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱۸(۶۴): ۱۴۵-۱۹۰. <https://doi.org/10.22054/tms.2024.76895.2896>
۶. ساغروانی، سیما، مرتضوی، سعید، لگزیان، محمد، رحیم‌نیا، فربرز (۱۳۹۳). تبیین کنش‌های مدیران صنعت پیرامون تجهیز کارکنان با «ظرفیت‌های مازاد سازمانی»: راهبرد نظریه داده‌بنیاد با رویکرد ظاهرشونده (گلیزری). *نشریه علمی - پژوهشی بهبود مدیریت*، ۸(۳): ۱۰۵-۱۲۲.
۷. شجاعی، وحید، تجاری، فرشاد، سلیمانی‌تپه‌سری، بهاره، دوستی پاشاکلائی، مرتضی (۱۳۹۱). تحلیل نقاط قوت و ضعف گردشگری ورزشی استان مازندران. *پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۸(۱۵): ۱۵-۳۶.

۸. شهریاری، بهمن، همتی‌نژاد، مهرعلی، ملک‌اخلاق، اسماعیل (۱۳۹۴). شناسایی اتحادهای استراتژیک در توسعه گردشگری ورزشی استان‌های شمالی ایران. *مطالعات مدیریت ورزشی*، شماره ۳۰، ص ۷۰-۵۵.
۹. عابدی‌سماکوش، محبوبه، فرزانه، فرزام، دوستی، مرتضی، هنرور، افشار (۱۳۹۸). بررسی عوامل مؤثر در جذب گردشگران ورزشی فعال به گردشگری ساحلی دریای خزر. *مجله علوم و فنون دریایی*، ۱۸(۳): ۶۱-۷۴. <https://doi.org/10.22113/jmst.2018.95448.2044>
۱۰. قزلسفلو، حمیدرضا، رضوی، سید محمدحسین، کلانته‌سفریف، معصومه (۱۴۰۰). مدل توسعه اکوتوریسم ورزشی فستیوال‌های ورزشی بومی و سنتی نوار ساحلی دریای خزر. *پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۷(۳۴): ۱۹-۳۹. <https://doi.org/10.22080/jsmb.2021.9658.2299>
۱۱. کروی، مهدی، ضیائی، محمود، محمودزاده، سید مجتبی، فکری‌زاد، نازنین (۱۴۰۰). الگوی عوامل محیطی توسعه گردشگری دسترس‌پذیر برای افراد دارای معلولیت جسمی- حرکتی. *فصلنامه علمی- پژوهشی گردشگری و توسعه*، ۱۰(۱): ۳۴-۴۷. <https://doi.org/10.22034/jtd.2020.227721.2021>
۱۲. لیموچی، سیما، مشرف‌جوادی، بتول، صفانیا، علی‌محمد، محمدی، فریبا (۱۳۹۸). شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت معلولین در فعالیت‌های ورزشی. *پژوهش معاصر در مدیریت ورزشی*، ۹(۱۸): ۷۷-۹۰. [DOI:10.22084/SMMS.2020.20907.2513](https://doi.org/10.22084/SMMS.2020.20907.2513)
۱۳. نوروزی، قدرت‌الله، دهقانی، حمید، عباسی، علی (۱۳۹۹). حقوق شهروندی افراد دارای معلولیت در گردشگری قابل دسترس، مقایسه تطبیقی بارسلونا و اصفهان. *فصلنامه حقوق پزشکی*، ۱۴(۵۲): ۱۶۳-۱۸۹. <http://ijmedicallaw.ir/article-1-891-fa.html>
۱۴. وکیلی‌تنها، مهدی، احمدی، سیروس، سلیمانی، مجید (۱۳۹۸). شناسایی و تدوین ایگوی انگیزه‌های مشارکت ورزشی جانبازان و معلولین. *مطالعات روانشناسی ورزشی*، ۸(۳): ۱۶۰-۱۴۳. <https://doi.org/10.22089/spsyj.2019.7563.1815>

References

15. Akinci, Z. (2013). Management of accessible tourism and market in turkey. *International Journal of Business and Management Studies*. 2(2), 413-426. https://www.researchgate.net/publication/261875914_Management_Of_Aceccible_Tourism_And_Its_Market_In_Turkey

16. Alizadeh, A., & Cobuliev, Z. (2021). Psychological and Social Factors Influencing the Development of Sports for Athletes with Disabilities in Tajikistan. *Sport Psychology Studies*, 10(35),19-36. <https://doi.org/10.22089/spsyj.2021.9547.2054>
17. Arianfar, H., Mostahfezian, M., Tabesh, S., & Esfahani, M. (2021). Affecting Factors on Development of Sports Participation in the Leisure Time of Veterans and Disabled in Iran. *Iranian Journal of War & Public Health*, 13(3),229-333. <http://ijwph.ir/article-1-1063-en.html>
18. Budiatiningsih, M., & Rojabi, S. H. (2023). Accessibility Study For Persons With Disabilities In Tourism Destinations: A Case Study In The Malioboro Area, Yogyakarta. *International Journal of Tourism Business Research*, 2(1), 27-36. DOI:[10.29303/intour.v2i1.711](https://doi.org/10.29303/intour.v2i1.711)
19. Ching Chou, Y., Uwano, T., Chen, B. W., Sarai, K., Nguyen, L. D., Ju Chou, C., Mongkolsawadi, S., & Nguyen, T. T. (2024). Assessing disability rights in four Asian countries: The perspectives of disabled people on physical, attitudinal and cultural barriers. *Political Geography*, 108, 103027. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2023.103027>
20. Chang, M. X, Choong, Y. O., & Lee-Peng, N. g. (2020): Local residents' support for sports tourism development: the moderating effect of tourism dependency, *Journal of Sport & Tourism*. <https://doi.org/10.1080/14775085.2020.1833747>
21. Dwyer, L., & Darcy, S. (2011). "Chapter 14 – economic contribution of tourists with disabilities: An Australian approach and methodology," in Buhalis, D. and Darcy, S. (Eds), *Accessible Tourism: Concepts and Issues*, Channel View Publications, Bristol, pp. 213-239.
22. Darcy, S., Lock, D., & Taylor, T. (2017). Enabling Inclusive Sport Participation: Effects of Disability and Support Needs on Constraints to Sport Participation. *Leisure Sciences*, 1(39), 1-21. <http://dx.doi.org/10.1080/01490400.2016.1151842>
23. Darcy, S., Maxwell, H., Edwards, M., & Almond, B. (2023). Disability inclusion in beach precincts: beach for all abilities – a community

development approach through a social relational model of disability lens. *Sport Management Review*.26(1),1-23. <https://doi.org/10.1080/14413523.2022.2059998>

24. Fuente Robles, Y. M., De Dios, M. D., Fernandez, A. B., & Cano, A. J. (2020). Understanding Stakeholder Attitudes, Needs and Trends in Accessible Tourism: A Systematic Review of Qualitative Studies. *Sustainability*, 12, 10507,1-23. <https://doi.org/10.3390/su122410507>
25. Gibson, H. J. (2005). *The Wide World of Sport Tourism*. Parks & Recreation, 33 (9), 108, 7p, 11C
26. Gondos, B., & Narai, M. (2019). The opportunities in accessible tourism. *The USV Annals of Economics and Public Administration*. 1(29), 48-57. <http://ethics.unwto.org/en/content/accessible-tourism>
27. Hua, K. P., Irini, I., & Kong chiu, L. (2013). Sport Tourism: Physically-Disabled Sport Tourists' Orientation. *Social and Behavioral Sciences*. 91, 257-269. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.423>
28. ISO 21902:2021.(2021). Tourism and related services — Accessible tourism for all —Requirements and recommendations.
29. Lincoln, Y. S., & Guba, E. (1985). Establishing Trustworthiness, *Naturalist Inquiry*. Newbury Park, LA, Sage.
30. Marcekova, R., Sebova, L., Pompurova, K., & Simockova, I. (2021). Accessible tourism—current state in Slovakia. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 9(1), 67-86. [https://ideas.repec.org/a/ssi/jouesi/v9y2021i1p66-86.html#:~:text=DOI%3A%2010.9770/jesi.2021.9.1\(5\)](https://ideas.repec.org/a/ssi/jouesi/v9y2021i1p66-86.html#:~:text=DOI%3A%2010.9770/jesi.2021.9.1(5))
31. Moris, M. I., Alakhras, H. A., Eid, N.G., Abdel, M., & Higazy, R. (2019). Human Resources Capacity Building in Accessible Tourism in Egypt. *Journal of Association of Arab Universities for Tourism and Hospitality (JAAUTH)*. 17(2), 82-89. <http://dx.doi.org/10.21608/jaauth.2019.92004>
32. Porto, N., Rucci, A. C., Darcy, S., Garbero, N., & Almond, B. (2019). Critical elements in accessible tourism for destination competitiveness and comparison: Principal component analysis from Oceania and South

- America. *Tourism management*. 75, 169-185.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.04.012>
33. Stuchlikova, J., & Botlikova, M. (2021). Information accessibility as an important global factor in accessible tourism. *Globalization and its Socio-Economic Consequences. SHS Web of Conferences* 129, .08019,1-10. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202112908019>
34. Saber Sayed, M. & Elsaid, H. (2023). The Readiness of Accommodation Facilities to Provide Accessible Tourist Experiences in Cairo, Egypt. *International Journal of Tourism, Archaeology, and Hospitality (IJTAH)*. 3(1),175-188.
<https://doi.org/10.21608/ijtah.2023.189670.1069>
35. Teixeira, P., Eusébio, C., & Teixeira, L. (2024). How to Develop Information Systems to Improve Accessible Tourism: Proposal of a Roadmap to Support the Development of Accessible Solutions. *Computers*. 13(69),1-23. <https://doi.org/10.3390/computers13030069>
36. UNWTO . (2021). The first international standard on accessible tourism for all, led by UNWTO, Fundacion Once and une, was published.
37. UNWTO. (2016). Accessible Tourism for All: An Opportunity within Our Reach. Spain.
38. Vila, T. D., Gonzalez, E. A. & Darcy, S. (2019). Accessible tourism online resources: a Northern European perspective, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 19(2), 140-156.
<https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080/15022250.2018.1478325>
39. World Health Organization (WHO). (2012). Disability, report by the secretariat. The International Classification of Functioning, Disability and Health. Geneva, World Health Organization, 2001., 1-7.
40. Wall-reinius, S., Kling, K. G., & Loannides, D. (2023). Access to Nature for Persons with Disabilities: Perspectives and Practices of Swedish Tourism Providers. *Tourism Planning & Development*. 20(3),336-354.
<http://dx.doi.org/10.1080/21568316.2022.2160489>

41. Yun, S., Kyungjin, K., Lee, S., & kim Y. H. (2023). Another market segment: Sport Event Tourism (SET) by Disabled Athletes (DA). 1-24. <http://dx.doi.org/10.21203/rs.3.rs-3571119/v1>
42. Zhang, L., & Zhang, J. (2018). Impacts of Leisure and Tourism on the Elderly's Quality of Life in Intimacy: A Comparative Study in Japan. *Sustainability*. 10(12), 1-17. <https://doi.org/10.3390/su10124861>

References [In Persian]

1. Azadi, S., Aghaei, S., & Ghadimi, M. (2021). Measuring Gender Differences between Participation in Public Sports and the Quality of Life of the Elderly in Tehran. *Sociological Review*. 14(54), 91-98. <https://doi.org/10.30495/jss.2021.1932840.1343>
2. Ahangaran, J., Mousavi Bazargan, S. J., & Nazari Orakani, S. (2014). Development of an accessible tourist pattern. *Tourism*. 2(2), 11-20. <https://sid.ir/paper/474760/fa>
3. Abedi Samakosh, M., Farzan, F., Dosti, M., & Honarvar, A. (2019). Investigation of effective factors in attracting active sports tourists to coastal tourism of the Caspian Sea. *Journal of Marine Science and Technology*. 18(3), 61-74. <https://doi.org/10.22113/jmst.2018.95448.2044>
4. Beigi, H. (2020). Investigating the Role of Indigenous-Local Sports Offerings in Guilan Tourism Development based on the A'WOT Integrated Model. *Quarterly Journal of Sport Development and Management*. 10(2), 1-20.
5. Ghezelsefloo, H. R., Razavi, S. M. H., & Kalateh Seifari, M. (2022). Developments' model of traditional sports ecotourism in Khazar beach district. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*. 17(34), 19-39. <https://doi.org/10.22080/jsmb.2021.9658.2299>
6. Karoubi, M., Ziaee, M., Mahmoudzadeh, S. M., & Fekrizad, N. (2021). Model of Environmental Factors of Accessible Tourism Development for People with Physical Disabilities (The Case: Tehran). *Journal of Tourism*

- and Development.* 10(1), 34-47.
<https://doi.org/10.22034/jtd.2020.227721.2021>
7. Limochi, S., Moshref Javadi, B., Safania, A. M., & Mohammadi. F. (2020). Identifying factors affecting the participation of disabled people in sports activities. *Sciences – Research Journal Contemporary Studies on Sport Management.* 9(18), 78-90.
<https://doi.org/10.22084/smms.2020.20907.2513>
  8. Noroozi, G., Dehghani, H., & Abassi. A. (2020). Citizenship Rights of People with Disabilities in Accessible Tourism Comparative Comparison of Barcelona and Isfahan. *Medical Low Journal.* 14(52), 163-189.
<http://ijmedicallaw.ir/article-1-891-fa.html>
  9. Razavi, S. M. H., Dosti, M., Zabihi, E. (2016). Investigating and analyzing the factors affecting the attraction of sports tourists to Mazandaran province with an emphasis on sports tourism marketing. *Quarterly Journal of Human Geography.* 1(9), 122-138.
[20.1001.1.66972251.1395.9.1.7.4](https://doi.org/10.1001.1.66972251.1395.9.1.7.4)
  10. Sagharvani, S., Mortazavi, S., Lagzian, M., & Rahiminiya. M. (2014). Explanation Industrial Managers' Actions Surrounding Equipping with Organizational Slack: Grounded Theory Strategy with Emergent (Glaserian) Approach. *The Scientific Quarterly Journal of Improvement Management.* 8(3), 105-122.
  11. Shahriary, B., Hemmatinezhad, M. A., & Malek-Akhlagh, E. (2015). Identify of Strategic Alliances in Development Sport Tourism in Northern Provinces of Iran. *Sport Management Studies,* 7(30), 55-70.
  12. Shojaei, V., Tejari, F., Soleymani-tapehsari, B., & Dosti-Pashakolaei, M. (2012). Analysis of the strengths and weaknesses of tourism in Mazandaran province. *Journal of Sport Management and Motor Behavior,* 8(15), 15-36. doi: 10.22080/jsmb.2012.418
  13. Vakili Tanha, M., Ahmadi, S., & Soleimani, M. (2019). Identify and Formulate a Model of Motivations for Sports Participation of Veterans

and Disabled. *Sport Psychology Studies*, 8(3), 143-160.
<https://doi.org/10.22089/spsyj.2019.7563.1815>

14. Zarei, GH., & Naghavi, S. A. (2024). Modeling and simulation of factors affecting the development of religious tourism in Yazd Province. *Tourism Management Studies*, 18(64), 145-190.
<https://doi.org/10.22054/tms.2024.76895.2896>

استناد به این مقاله: نصرالله زاده، فاطمه، تابش، سعیدو رمضان زاده لسبویی، مهدی. (۱۴۰۳). عوامل موثر بر استاندارد کیفیت گردشگری ورزشی دسترس پذیر. فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۹ (۶۷)، ۱-۴۰.
doi: 10.22054/tms.2024.80113.2945

Tourism Management Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License.